СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 17. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 22. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 17. Jersey City, N. J., Thursday, January 22, 1931. THREE CENTS.

ВПИСУЙТЕ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА РАДИ ВЛАСНОГО ДОБРА.

ГУВЕРОВА КОМІСІЯ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ

АЛЕ БІЛЬШІСТЬ КОМІСІЇ Є ЗА РЕВІЗІЮ. ПРЕЗИДЕНТ ЗАЯВИВСЯ ЗА ДАЛЬШЕ ФОРСОВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Джордж В. Викершем предложив президентови Гуверови звіт комісії в справі прогибіції. Комісія радила над справою півтора року. Складалася вона з 11 членів. З того 10 членів підписали звіт і заявилися проти знесення прогибіції. Один з членів звіту не підписав, бо він є за знесення прогибіції. Був ще другий член комісії, котрий заявився за знесення прогибіції, але він таки підписав звіт. Пять членів комісії заявилися за ревізію прогибіції, а 4 членів є за те, щоби її ще далі пробувати форсувати.

Всі члени признали, що прогибіції не форсовано з цілою рішучістю. Комісія ствердила також, що пянство зростає з кождим роком, а з ним деморалізація, корупція й непошанування законів.

Комісія спротивилася обмеженням, які наложено на лікарів при видаванню рецепт на горівку. Комісія є за те, щоби дати лікарям щодо цього вільну руку й не вимагати від них ніяких звітів і виправдань. Комісія заявляється ще й за полекші при виробі овочевих напоїв і легких домашніх вин та домашнього пива.

КОЖДИЙ КОМЕНТУЄ ЗВІТ НА СВІЙ ЛАД.

ВАШИНГТОН. — На загал звіт Викершема не задоволив ні сухих ні мокрих. Сенатор Бора каже, що загальні заключення комісії припадуть до вподоби сухим, а поодинокі звіти членів комісії задоволять мокрих.

Сенатори кажуть, що найважнішою є заява самого президента, котрий вже виразно станув по стороні сухих, а це відгравати́ме велику ролю при слідуючій президіяльній кампанії.

КОМУНІСТИ АТАКУЮТЬ СІТИ ГОЛ.

НЮ ЙОРК. — Вже від довшого часу приготовлялися місцеві комуністи до „голодового походу", який рішено влаштувати зприводу безробіття і голоду.

У властивім поході на Сіти Гол взяло участь яких 2,000 комуністів. Зате великі маси народу стояли по боках вулиць і приглядалися демонстрації.

Для вдержання спокою поліція призначила понад 300 полісменів. Від імени комуністичної депутації, яку приняв заступник мейора Чарлз Ф. Керіген, заявив Біденкеп, що він говорить від імени 1,000,000 безробітних та домагається від міста негайної допомоги безробітним.

Між демонстрантами і поліцією прийшло до гострих сутичок. Були побиті й арештовані.

НАПАЛИ НА СКЛЕП З ПОЖИВОЮ.

ОКЛАГОМА СІТИ.— Понад 500 жінок і мущин, які домагалися від міста допомоги голодним і безробітним, напали на ґросерню й знищили її. Поліція розігнала демонструючих слізними бомбами, арештуючи 26 осіб.

БОЛЬШЕВИЗМ І НІМЕЧЧИНА.

НЮ ЙОРК. — Джеймс В. Джерард, бувший амбасадор до Німеччини, говорив на тему економічного положення Німеччини. Він твердив, що коли так далі піде, то комуністи прийдуть в Німеччині до влади, бо не буде іншого виходу з економічної катастрофи. Джерард заповів далі, що комунізм готов поширитися потім на Францію і дійти навіть до Злучених Держав. А все тому, що Німеччина знаходиться в розпучливім економічнім положенню. І коли Америка не впорядкує своїх відносин щодо Німеччини в такий спосіб, щоб Німеччині полекшало, то вона стане комуністичною. До війни, говорив Джерард, жило 15,000,000 Німців з експорту, а тепер нема куди вивозити, бо Німеччина втратила через війну ринки збуту. Крім того наложено на Німеччину ще величезні сплати. Це є причини, що Німеччина стогне під тягарами, а це використовує большевицька пропаґанда.

НЕ ТРЕБА ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК. — Гейвуд Брун, бувший соціялістичний кандидат на конґресмена, каже, що Америка не потребує третьої партії, а тільки сильної соціялістичної. Він каже, що ті, котрі хочуть в світі зміни, мусять вибирати між комунізмом і соціялізмом. Брун є проти комунізму, бо він опирається на насильстві, революції й війні. Брун каже далі, що капіталізм виказує свою нездатність, бо не є ніякою запорукою навіть для капіталістів. А доказом цього є остання біржева катастрофа.

О. ОЛЕСЬ.

ЯКА КРАСА...

Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувся плач рабів,
Мовчали десь святі під попелом руїни,
І журно дзвін старий по мертвому гудів.

Коли відкільсь взялася міць шалена,
Як буря, все живе схопила, пройняла, —
І ось, — дивись, в руках замаяли знамена,
І гимн побід співа невільна сторона.

Так спить орел, — враз, розкривши очі,
Угледить світ, красу і простір голубий,
І легко з скель спорхне, і в небі заклекоче
Про вільний лет орлів, про ранок золотий.

Так море иноді всю ніч дрімає
І нагло хвилями, як крилами, забе,
І дивним жемчугом, і барвами заграє,
І очі всесвіту до себе прикує.

Летить воно, хвилюється і ллється
В обіймах соняшних, і сяє, і тремтить,
І щастям все життя йому в той мент здається,
І все в путі йому і годить і щастям.

— — — — — — — — — — — —

І де взялись ці хвилі сніжнобілі,
Хто дивно так навчив їх грати і шуміть,
З яких ясних країн чайки ті налетіли,
Що вміють ніжно так і плакать і жаліть?

Чайки, чайки! Тоді не треба плачу,
Коли іде борня за волю, за життя,
Коли на хмарах я вже дивний відблиск бачу
І сонця жданого блискуче вороття.

УКРАЇНЦІ, НЕ ЗАНЕДБУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ.

Впишіть їх нині до Українського Народного Союза, а вони Вам за це колись вдячні будуть.

Вписуйте свої діти до нового модерного роду обезпечення, який обезпечить Вас, доки діти малі, а опісля самим дітям стане в пригоді, бо дасть їм обезпечення на ціле життя і привілей до вартісних зворотів у потребі.

Рівного тому родови обезпечення не має жадна інша організація чи компанія.

Щоби вписати дитину на обезпечення в У. Н. Союзі, найсолідніщій, найбільшій і найбогатшій українській організації в Америці, вистарчить прийти з дитиною до відділового секретаря У. Н. Союза в місцевости, або покликати його до себе.

Секретар мусить бачити дитину, бо обовязаний засвідчити відповідний стан її здоровля.

Хто би не знав відшукати відділового секретаря У. Н. Союза, або де такого зовсім нема, треба зголошуватися листовно до головної канцелярії У. Н. Союза, подаючи свою адресу.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЗА РЕВІЗІЮ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

Генри Морґентав, бувший амбасадор до Туреччини, каже, що відносини в світі були би далеко кращі, коли би Злучені Держави взялися ще раз до ревізії воєнних довгів. Морґентав заявився далі ще й за зниження тарифи.

НЕМА САТИРИ, НЕМА СМІХУ...

В большевицькій пресі йде дискусія над тим, чому в большевицькій літературі та мистецтві нема зовсім сатири. Один з управителів союзу большевицьких артистів, Блюм, сказав, що сатира все є опозиційна до уряду та володіючої кляси. Тому то в СРСР, де володіючою клясою є пролетаріят, не повинно бути сатири та сміху. Сатира нищить володіючий фактичний стан, а в большевицьких умовинах може бути небезпечним знаряддям контрреволюціонерів. „Красная Газета" зазначує, що сатира в театральнім мистецтві осмішує большевицький устрій, а сміх з большевицьких порядків прибирає часто форми небезпечної критики.

НОВА РЕЛІГІЙНА СЕКТА НА УКРАЇНІ.

Агенція „Екклезія" доносить, що в околиці Бердичева появилася нова релігійна секта: „Червоної Змії". Члени цеї секти уважають большевиків червоними зміями, а совітський лад за владу сатани. Вони закликують до непослуху совітської влади. Нова секта очікує приходу на землю Христа в 1932. або 1935. році. Совітська влада старається вигубити цю секту.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

В неділю, 25 січня, в год. 3.00 до 3.30, з рочестерської радіо стації W. H. A. M. Український Громадський Хор під проводом Л. Сорочинського виконає слідуючу програму:

1) Ой горе калині, А. Кошиця; 2) Ой пряду, пряду, М. Леонтовича; 3) Через поле широкеє, К. Стеценка; 4) Перепілка, А. Кошиця; 5) Царівна, А. Кошиця; 6) Ой гай, мати, М. Лисенка; 7) Ой діду мій, Пархоме, Я. Степового; 8) Мала мати одну дочку, М. Леонтовича; 9) Ой зацвила синя квітка, А. Кошиця.

Солісти: Юлія Січинська, Мері і Стелла Климців, Іван Головко й Іван Мелех.

ВБИВ ШИЛОМ.

У Клепарові 16-літні Ганьчень, Андрейчук і Кавоpовський напали на своїх ровесників Неціа, Павлося та Калявського. Ганьчень убив Нецьові шило в голову, а Калявського побив до крови палицею по голові та заломив йому череп. Калявський помер у шпиталі, Неця із шилом у голові втік, а побитий Павлось лікується дома. Молодих убийників арештували.

ПОМЕРЛА ДОЧКА, А ЗА НЕЮ БАТЬКО.

19-літна студентка львівського університету, Долежалівна, закоріла по дорозі, як їхала на свята до батьків у Станиславові. Батько її, урядовець Фонду Безробіття, на вістку про недугу дочки виїхав із жінкою до Ходорова, та застали вже дочку неживу. З жалю батько помер на апоплексію серця. Нещаслива мати привезла у Станиславів тіла дочки й чоловіка.

СОВІТСЬКА ДИПЛЬОМАТКА ВІДКЛИКАНА.

З шведської столиці, Стокгольму виїхала до Москви дипльоматична представниця на Швецію й Норвегію, Олександра Колонтай. Шведські газети пишуть, що совітський уряд відкликав її з того становища, закидаючи їй, що вона не виконала його доручень.

Крім того мало пошкодити „пролетарській" дипльоматці те, що вона показувала занадто виразно за кордоном свої буржуазні манери дорогоцінними строями і панською поведінкою. При вступній візиті в Стокгольмі, наприклад, „товаришка" Колонтай парадувала по вулицях у кариті, запряженій чвіркою, і була вбрана в дорогі футра та шовки. Большевизму було видно на ній лише стільки, що ордер „червоної зірки" на грудях, висаджуваний брилянтами.

ВКРАЛИ ГРОМАДСЬКУ КАСУ.

Псевдомі злодії вкрали з громадського уряду в Кобиловолоках (пов. Теребовля) залізну касу з 643 зол. 60 сот. Поліція знайшла касу закопану у віддалі 200 кроків від громадського уряду. Ведуть слідство.

ВОВКИ ЗЇЛИ ДИТИНУ.

У дисненському повіті появилося богато вовків, що прийшли з сусідних прикордонних лісів. Нападають на села, відки забирають вівці, телята і т. д. Люди палять ватри та ставлять нічні варти. На дорозі з Оран до Опельник селяни, що вирубують ліс, найшли в снігу пошарпане тіло 12-літнього Витовта Юревича. Його напали вовки та розшарпали.

ПІЛСУДЩИНА НЕ ДОПУСКАЄ СЛІДСТВА В СПРАВІ ТОРТУР НАД ПОСЛАМИ

КОМІСІЯ СОЙМУ ВІДКИНУЛА ВИМОГУ ОПОЗИЦІЇ ПЕРЕВЕСТИ СЛІДСТВО НАД КАТУВАННЯМ ПОСЛІВ У БЕРЕСТЮ ЛИТОВСЬКІМ.

ВАРШАВА (Польща). — Більшість членів соймової юридичної комісії відкинула внесок соймової опозиції перевести слідство в справі катування й знущання над послами в Берестю Литовськім. За відкинення внеску голосувала урядова більшість, висовуючи формальні причини. Зі сторони пілсудщини виступали проти внеску адвокат Пасхальський та міністер судівництва Міхаловський.

На засіданню юридичної комісії, коли прийшла на чергу справа берестейських тортур, опозиція вимагала, щоби член комісії Цар залишив засідання комісії, бо він був також причасний до берестейської справи, як бувший міністер судівництва, з наказу якого арештовано послів. Та Цар відмовився залишити комісію й голосував проти призначення нею слідства в цій справі.

Зі всього видно, що уряд нічого собі не робить з того, що опозиція сойму робить запитання в справі Берестя. Уряд зовсім не думає відповідати на ті запитання. Заступник Пілсудського, виконуючий обовязки міністра військових справ, розіслав приказ до армії, що офіцири в Берестю Литовськім виконували точно приказ, який вони одержали від вищої команди. Тому військовий міністер не допустить до слідства проти них.

Уряд розвязав союз варшавських адвокатів за те, що той союз недавно ухвалив резолюцію догани двом своїм членам, Цареви та Міхаловському. Полковник Бернацький, командант Бресть-литовської вязниці, який організував тортури і знущання над послами, користується великою повагою в колах пілсудщини. Його часто можна бачити за одним столом з премієром міністрів Славеком та іншими польськими достойниками. Жінка Пілсудського врядила була в себе приняття, на якому головним гостем був Бернацький.

НЕМА ВІРИ В МІЖНАРОДНЮ СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

ПАРИЖ (Франція). — Предсідатель сенату Павль Думер, розпочинаючи засідання сенату, в своїй промові звернувся до сенаторів, щоби вони особливо уважно ставилися до вимог правительства в справі оборони держави. На воєнні справи, казав Думер, нема чого шкодувати грошей, бо від воєнної сили Франції залежить її будуччина.

Думер звернув увагу на те, що тепер багато розмов є про встановлення міжнародньої справедливости й про обеззброєння націй, але він підкреслює, що ще не настав час, коли можна осягнути справедливість, не маючи в руках відповідної мілітарної сили. Тому Франція мусить старатися й далі таку силу мати, щоби її голос мав вагу в міжнароднім життю та допомагав переведенню принципів права й справедливости в життя.

НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ НЕМА ЗГОДИ.

ПАРИЖ (Франція). — Умова між Францією та Італією про спинення дальшої розбудови воєнних фльот скінчилася. Сподівалися, що до переговорів у справі поновлення старої умови, або вироблення нової буде приступлено в Женеві, але цього не сталося.

Тепер обидві держави можуть будувати свої воєнні кораблі, не обмежуючися жадною умовою. Франція буде старатися тепер розбудувати свою фльоту до таких розмірів, які вона вважає потрібні для охорони своїх берегів і своїх кольоній.

ДОВКОЛА КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО РОЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На засіданню головної ради Ліґи Націй вже другий день точаться дебати довкола справи скликання міжнародньої конференції про загальне обмеження зброєння. Досі ще не можуть ніяк договоритися про час скликання конференції.

Англійський міністер справ закордонних, Гендерсон, у своїй промові зазначив, що тепер знову спостерігаються сепаратні договори окремих держав, чи навіть окремих ґруп держав, про оборону своїх інтересів. Такі договори, говорив Гендерсон, неминуче ведуть до війни, хоч їх робиться в цілях підтримки миру.

ЮВИЛЕЙ Д-РА З. КУЗЕЛІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Ювилей наукової діяльности д-ра Зенона Кузелі відсвятковано урочисто. На бенкеті було присутних понад 150 осіб і одержано понад чотири сотки привітальних телеграм.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВЯТО ОБЄДНАННЯ

День 22. січня треба зарахувати до найславніших днів українського національного відродження. Дорогий він українському серцю, бо він нагадує нам день 22. січня 1918 р., коли то проголошено державну самостійність Українсбкої Народньої Республики і зірвано остаточно формально й фактично з її приналежністю до Росії. Той самий день нагадує нам ще й велике національне свято, яке відбулося дня 22. січня 1919 р. на Софійській Площі в Київі, коли то проголошено злуку Західної України з Великою Україною в одну Соборну Українську Державу. Оте Свято Злуки так вже опанувало думками і серцем українського народа, що тепер кого поспитати про день 22. січня, то він знає про нього тільки як про Свято Соборности.

На протязі довгої української історії приходило нераз до обєднання українських сил знад Дністра й Дніпра. Бувало це головно тоді, коли вороги наступали на українські землі. Тому кожде таке обєднання мало практичні наслідки, а саме спільний похід проти Половців, Печенігів, Татарів і т. п.

І в часі, коли на Софійській Площі доконувано 22. січня 1919 р. формального Акту Злуки Західно-Української Народньої Республики з Українською Народною Республикою, наступали вороги на наші землі з заходу й сходу. Та властивою ціллю Акту Злуки не було скріплення українського боєвого фронту супроти ворогів. Він вже був створений і без формального акту. Акт 22. січня 1919 року не мав на думці якоїсь спільної виправи, як це було за давніх княжих часів, але мав далеко вищу, бо державницьку ціль. І в тім його величезне значіння. Бо отсе в часі, коли червоний ворог вже підходив під Київ, коли на західнім фронті конали наші голі й босі стрільці в боротьбі з польським наїздником і коли не було надії вдержати українську владу на українських землях, представники українського народу манїфестують свої державницькі й соборницькі почування так, як цього ще не було ніколи заманіфестовано в цілій нашій історії.

День 22. січня 1919 р. витичив ясно й недвозначно шлях нашої державницької ідеї, яка зістала формально освячена в серцю України, в Київі, коли ломилися на фронтах наші боєві лінії, коли було мало надії на вдержання нашої держави. А проголошено Акт Злуки тоді тому, що це було бажанням і випливом дійсних почувань широких українських мас. І той саме факт являється найкращою запорукою дійсної української державности і соборности. Бо дійсні почування зродять і дійсну державу.

УКРАЇНА ТА ПРОБЛЄМА МИРУ НА СХОДІ ЕВРОПИ

Велика европейська війна та щільно повязана з нею революційна хвиля, яка наче хмаролом прокотилася по широких просторах Східньої Европи, поставили також українську проблєму на порядок денний міжнародньої політики.

Український нарід з небувалим ентузіязмом та завзяттям розпочав творити власну державу. Здійснюючи своє право на самовизначення, проголосив він 22. січня 1919 р. одну Соборну Українську Народну Республику з вірою, що настала нова епоха в життю народів, що від нині не збройна сила, а засада справедливости буде рішати долю всіх націй, які змагаються за своє визволення.

Сувора дійсність не виправдала цих надій, а український нарід, не звернувши своєчасно належної уваги на утворення власної мілітарної сили, жорстоко поплатився за такі мрії та ілюзії. На відновлену українську державу з усіх сторін накинулися історичні вороги українського народу, польські та російські імперіялісти, і саме збройною силою окупували протягом 1919—20 р. р. українські землі, таким робом ще раз унеможливили істнування **Суверенної Соборної України,** як це вони робили нераз і в далекій минувшині в XVII—XVIII. століттях.

Вже ціле десятиліття кривавиться український нарід під жахливим режімом ріжних окупантів. Европейська преса та суспільна думка, не кажучи вже про урядові та дипльоматичні кола, не звертають належної уваги на українську проблєму, бо вона, мовляв, перестала бути актуальною, а крім того сама Европа має нині чимало власних тяжких клопотів та поважних турбот.

Тимчасом український нарід не мириться й ніколи не примириться зі своїм поневоленням. Навпаки, він всіми можливими засобами, леґальними й нелеґальними, провадить нині самооборону проти окупаційної влади та, нагромаджуючи власні сили, готується до дальшої чинної боротьби. Зрозуміло, що вороги української державности в свою чергу уживають ріжних засобів терору та насильства, щоб закріпити своє панування над окупованими українськими землями.

З цеюж метою вони ширять неправдиві поголоски в европейській пресі, начебто українські народні маси власне примирилися зі своєю неволею, а от лише українські активісти підбурюють їх до виступів проти окупаційної влади. Так Москва галасує, що, мовляв, провідні чинники українського визвольного руху являються аґентами Польщі, або прислужниками міжнароднього капіталу, а в свою чергу Польща твердить, що вони нібито знаходяться на послугах Німеччини або навіть запродалися московським большевикам.

Всі такі брехні поширюють приклонники п. Пілсудського та Сталіна, з явною метою компромітувати український національно-визвольний революційний рух, бо вони добре знають, що ніякі засоби терору та насильства не в стані затримати вибуху нової української революції, котра у слушний час спалахне з залізною конечністю. Адже Сталін та Пілсудський самі пройшли сувору школу революційної боротьби проти російського царату і розуміють, що масовий народній рух можна лише на деякий час затамувати, що проте він вибухає з новою силою, як тільки настають приятливі обставини.

Характерно також, що як Москва так і Варшава, рахуючись з небезпекою нового збройного конфлікту на Сході Европи, намагаються знайти собі прихильників поміж Українцями, щоб таким робом використати сили українського народу для своїх цілей. Так Москва, використовуючи той факт, що українське населення під польською займанщиною опинилося в безвихідному національно-культурому та соціяльно-економічному становищі, бо польська влада провадить безоглядну політику польонізації та кольонізації українських земель, галасує про визволення Західньої України шляхом обєднання її з совітською Україною. З цеюж метою московський інтернаціонал через свої експозитури в Польщі провадить большевицьку пропаґанду також поміж українськими народніми масами під польською займанщиною. В свою чергу Варшава, рахуючись з тим, що на Совітській Україні безупинно та швидко зростає український сепаратистичний рух, який поставив своїм завданням шляхом національної революції відновити суверенну українську державу, галасує, начебто вона годиться допомагати Українцям в боротьбі проти радянської Росії.

В дійсности, як Польща так і Росія, знаючи, що можлива в будучині війна на Сході Европи буде провадитися переважно на українських землях та що українські народні маси в цій війні відограватимуть поважну ролю, лише зручно спекулюють на українських визвольних змаганнях, бо тремтять, що інакше можуть втратити своє нинішне панування над українськими землями. Адже підчас польсько-російської війни в 1920 р. вони так само підносили такі визвольні гасла, а тимчасом на підставі рижського договору в 1921 р. лише поділили поміж собою українські землі.

Навчені цим тяжким досвідом, українські народні маси вже не прислухуються до голосу московсько-польських сирен, а навпаки, сподіються використати можливу війну на Сході Европи для власної мети. Тому саме московсько-большевицька пропаґанда не має на українсько-західних землях навіть такого успіху, як на чисто польських етнографічних теренах, а знова польська не користається ніяким відгомоном на Совітській Україні.

Як бачимо, українська проблєма власно не втратила своєї актуальности, бо небезпека війни, наче Дамоклів меч, нависла над Східньою Европою, а український нарід відіграє в ній безперечно неабияку ролю. Мало того, всупереч поширеним поглядам, що на Сході Европи запанує мир, як тільки впаде большевицька влада, бо, мовляв, тоді відновиться Росія та встановить належний лад і спокій, там, навпаки, вибухне цілий ряд збройних конфліктів поміж Росією та тими народами Східньої Европи, які змагаються за утворення власних держав.

Себто той процес розподілу Східньої Европи на цілий ряд національних держав, що почався після повалення царського режіму та який затримали московські большевики шляхом мілітарної окупації України, Білоруси, Північного Кавказу, закавказьких і закаспійських теренів, безперечно відновиться ще з більшим розмахом та прибере ще ширші розміри. Взагалі всякі проєкти та спроби розвязати східньо-еропейську проблєму без застосовання права націй на своє самовизначення не матимуть успіху та будуть лише провізоричними. От наприклад совітська Росія теж обєднала Східню Европу під фірмою Совітського Союзу, а проте сепаратистичні рухи не лише не зменшилися, а навпаки, посилились.

З нашого погляду стабілізація та консолідація Східньої Европи настане лише тоді, коли здійсниться те, що проголошено злукою 20. січня 1919 року й утвориться Суверенна Соборна Україна з простором понад 800 тисяч кв. кіл. та з населенням коло 50 міліонів. Нема на світі такої сили, яка на довший час змогла би затамувати визвольні змагання 40 міліонів Українців, які компактною масою заселюють ці широкі простори. Себто власно Україна є ключем до сталого миру на Сході Европи. І справді лише могутня українська держава буде заборолом проти російської експензії взагалі та проти спроби Росії встановити свою геґемонію на Сході Европи. Так само не слід забувати, що суверенна соборна Україна стане барієрою поміж Польщею та Росією, а тоді нарешті припиниться їх безнастайне суперництво за панування над українськими теренами.

Український нарід свідомий, що боротьба за власну державність вимагає великих жертв та звязана з неймовірними трудноощами. Проте він переконався, що лише шляхом національної революції та оружної боротьби він досягне своєї мети. Адже інші, нині вільні та державні народи, теж саме таким шляхом добилися свого визволення. Тому нам здається, що рано чи пізно, також Европа переконається, що боротьба українського народу є не лише справедливою, а також доцільною, бо утворення суверенної соборної України причиниться як до замирення Східньої Европи так і до консолідації всеї Европи.

В. Богуш.

„НЄ БИЛО, НЄТ І НЄ БУДЄТ УКРАЇНИ"

(Під таким заголовком помістив **Микола Ганкевич** статтю в „Дзєннік-у Людов-ім", органі польської партії соціялістичної, з 20. листопада 1930 р. Стаття ця улягла в цілости конфіскаті. З огляду на її актуальність містимо її в цілости в перекладі).

Дивна річ! Скільки разів дивимося на те, що діється тепер під правлінням обозу приклонників „ідеольоґії маршалка Пілсудського", скільки разів слухаємо енунціяцій прихильників і бойовників того обозу, стільки разів воскресають образи з давніх царських часів, будяться спомини про тамошніх мужів стану, пригадуються їхні славетні вискази і віковічні слова.

Особливож, коли дивимося на українські землі, на „Креси Всходнє" польської Річипосполитої і на те, що тепер діється на тих „кресах". **Знаємо добре, чим були і є „пацифікаційні експедиції" на українських землях. Знаємо добре з того, що подавали часописи, а особливож з того, що в них конфісковано. Про це вимовно говорила конфіската архієрейського послання митрополита Шептицького. Свідчить про це сензаційний, прямо ревеляційний тайний обіжник чортківського мужа стану з „санаційного" обозу,** про котрий ми довідалися в останніх днях. Цей тайний обіжник, якого оголошення так страшенно розгнівало „санаційнну" пресу, яскраво освітлює методи, якими „санаційний" обоз поборює український національний рух та його прояви.

Позатим свідчать про це дуже наглядно програмові енунціяції „санаційного" обозу та голоси „санаційної" преси. А передовсім найбільш боєвий і найбільш безкомпромісовий орган обозу приклонників „ідеольоґії" маршалка Пілсудського: „Слово Польскє".

Для тих здецидованих фашистів зовсім не існує український нарід. Є тільки „рускі люд", почціви і зацни „людек русінські", який хотять збаламутити „українські" борителі, — очевидно перекуплені Німцями. **Ввесь український національний рух, якого силу, могучість та всесторонність узнають і мусять узнавати польські фашисти, — узнають, бо в скажений спосіб його поборюють** — це нічого іншого, як... прусська інтриґа! „Нема України!" — ото їхній клич, ото провідна думка їхньої політики щодо українського національного руху.

Ця провідна думка присвічує цілій теперішній виборчій акції „санаційного" обозу на „Кресах Всходніх". Українські хлопи підписують масово „добровільно" декларації, в яких торжетвенно стверджують, що є Русинами, а не Українцями. Цілі українські села „добровільно" розвязують свої товариства: політичні, руханкові, спортові, кооперативи; розвязують „Просвіти", „Луги", „Пласти", розвязують їх „добровільно", бо вважають їх огнищами „української", „гайдамацької" зарази! А тут чейже мешкає „рускі люд", тут мешкають „почціві русіне"! Тут є Русь, а ніяка Україна!

І чиж не пригадуються славетні, памятні слова царського міністра Валуєва, котрий у 1863 р. торжественно заявив іменем царського уряду: „Не било, нет і не будет України!"

Чиж ті самі слова пізніще не повторив всевладний Столипін? Чиж цей клич не був взагалі провідною думкою політики царату щодо українського народу, щодо українського національного руху!?... А якщо **існував навіть якийсь український національний** рух, **то в очах царських патріотів була це... „польськая крамола" (польська інтриґа).**

Інша річ, що тіж самі царські міністри, які так торжественно перед цілим світом стверджували, що „нема України", вважали за вказане і конечне помимо того поборювати украіський рух виїмковими законами.

Той самий Валуєв видав перші „укази", що обмежують права української мови; а в 1876 р. царський уряд видав відомий „указ", який зовсім зносив права української мови.

Царські міністри були в тім випадку таксамо консеквентні, як і **нинішні польські гакатисти** і фашисти з „санаційного" обозу. Вони також неґують існування українського народу, та, не дивлячись на це, вважають необхідним поборювати національний рух того „неіснуючого" народу! „Нема України!" — а тимчасом розвязується „Просвіти", „Луги" і „Пласти", замикається українські читальні й українські політичні орґанізації, українських послів запроторюється масово на польські „ліпарійські острови", на польські „соловецькі острови", — запроторюється масово до Берестя. **Отже прецінь є український національний рух.** Отже прецінь „земля порушається"!

В останніх днях святковано торжественно десятиліття відкинення большевицького наїзду на Польщу. І пригадуються великі випадки зперед десяти літ, великі тодішні бої. Пригадуємо собі, як то в 1920 р. у Винниці звернувся маршалок Пілсудський до української суспільности і, говорячи про це, які будуть границі між вільною Польщею й Україною, котра під начальством Петлюри бореться за незалежність, проголосив памятні слова: „Не я — слуга мого народу — рішатиму про ті границі. Про це рішатиме суверенний сойм українського народу в порозумінню зі суверенним соймом польського народу". (Ті памятні слова тодішного Пілсудського з часів тодішної війни проти большевицького наїзду цитую дослівно з моєї тоді несконфіскованої української статті „Україна і Польща", поміщеної в часописі „Соціялістична думка" з 3. вересня 1921 р.). І пригадуємо собі, як тоді, перед десяти літами, на правому крилі армії, що боролася проти московських наїзників, боролися також українські війська під начальством Петлюри.

То було 10 літ тому. Так дуже змінилися часи! Підчас теперішніх ювилеїв забулося про богато, богато річей з тих часів: ніхто не памятає заяви Пілсудського. Забулось і про українські війська Петлюри.

Петлюра згинув у Парижі з руки большевицького бандита Шварцбарта.

Згинув у травні 1926 р. Згинув на чужині як еміґрант. Сталося це рівночасно з травневим переворотом у Польщі. Може бути, що так вже порудували милосердні боги, щоби він не діждав тої хвилі, коли з потравневого обозу, з обозу приклонників „ідеольоґії маршалка Пілсудського" гримітиме давний клич царських сатрапів:

„Нє било, нєма і нє бендзє України!" **М. Ганкевич.**

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ

На „Майдані Слави" в Київі, перед вівтарями св. Софії і Михайла Архистратига, в прияві Богдана Хмельницького сталася подія, найбільша в історії українського народу. Дня 22. січня 1919 р. зединився український народ в одну цілість, воскрес і відродився до нового життя після довгої неволі і пониження. Згадуючи це, присвячуємо тим пропамятним роковинам декілька рядків.

Старий рік 1918-тий, хоч як радісний і світлий через те, що в тому році розкувався український народ на всіх своїх просторах, від Дунайця річки в Карпатських горах аж по Кавказ, лишив по собі в спадщині огидну напасть і стільки фронтів, що сторін світа. Тому новий рік 1919-тий не заповідався добре. Приходили часи важкі і вельми понурі. Вороги одні падали, другі вставали і овид обох моденьких держав України засунувся туманом і хмарами від гармат і крісів, від пожарів, від випарів людської крови тай людського непорозуміння. З недолі европейської, що всім надоїла, з туги до миру й волі поневолених, з шумних і оправданих деклямацій про братерство і рівне для всіх народів право на власне життя державне і свобідне самовизначення вийшло щось такого, про що зразу годі було й подумати. Декляматори швидко сховалися зі сцени, а почався обман, осоружна хапатня, сила по давньому вселилася перед правом.

Так кінчився старий, так приходив новий рік, рік геройських, надлюдських подвигів і болючого упадку, рік страшної пошести — рік може найсумніший за всі роки і часи в історії України. Особливо західно-українська земля, яка через чотири роки була одним з найбільших стіквищ всесвітньої війни, вийшла з неї мов осмалена головня, випалена й розбита, де недоставало вже потрібних засобів на власну оборону, навіть технічних ані санітарних і їх нізвідкіль було дістати, а всі заходи, щоби відвернути руйнуючу силу побідної Франції, не повелися. Не дивниця що безпомічна не могла удержатися і тільки одно, що винесла з днів чорного лихоліття, немов скровавлену перлу з дна болю і страждань, це ясний спогад про великдень зединення з матірним пнем у Соборну Українську Державу 22. січня 1919 р.

До цього зединення перли всі душевні почування Галичан і обставини західного фронту. Тоді велася завзята боротьба за Львів. Тому вирішення галицького парляменту (Національної Ради) в Станиславові з 3. січня 1919 р. про злуку З. У. Н. Р. з У. Н. Р. було одним з кращих способів, яким тодішний галицький уряд міг побажати втомленому народові „веселого Різдва Христового".

Постанову галицького уряду привезло до Київа коло сорок послів, членів Української Нац. Ради в Станиславові. Вони прибули перед Йорданом, щоби взяти участь у великих обходах, а саме: в похоронах Січових Стрільців зпід Мотовилівки в день Йордану (19. I.), у святі Зединення України (22. I.), тай у I. Всеукраїнському Конгресі (23.—25. I.).

Обмірковуючи справу прилучення Галичини, Рада Міністрів У. Н. Р. під головуванням Чехівського постановила цьому актові надати особливого значіння і відбути його на Софійській площі яко мога величаво. Програму свята доручила виробити міністрові освіти проф. Огієнкові як такому, що дав себе пізнати з пишного свята при відкритті Камянецького університету (22. жовтня 1918), будучи його ректором.

Програма, вироблена проф. Огієнком і затверджена другого дня на Раді Міністрів, вимагала: 1) окремої святочної комісії під головуванням бл. п. проф. Павлуцького; 2) участи церкви; 3) подзвінного всіх київських дзвонів через три дні; 4) прочитання грамоти Зединення через одного з членів Директорії і повторення її запрошеними людьми з дужим голосовим органом на чотирох углах великого майдану; 5) участи Директорії і Уряду У. Н. Р. в повному їх складі; 6) запрошення директора Миколи Садовського на впорядчика. Разом з тим проф. Огієнко залишив за собою обовязок загального надзору над виконанням програми.

Свято вийшло таке велелюдне і гарне, як тільки це можливо раз на протязі віків. Головні вулиці Київа прикрашено було образами, брамами, вінками смеречини і жовто-блакитними стягами, а притім малюнками гербів всіх земель, міст, славних родів, портретами королів і князів, гетьманів, героїв, поетів, письменників і діячів України за всі століття. Військо, музики та хвилясте море народу доповнювали ту віками вимріяну картину, що остане раз на все в памяти тих, котрі виділи її на власні очі. Тямлю між иншим, як упорядчик свята, славний директор Садовський, розїжджаючи на білому коні в історичному костюмі, так причепурився, що здавалося, немов сам великий гетьман виступив з камінної підстави, щоби докінчити великого діла, яке вже він був задумав.

Після молебнів епископів і вищого духовенства під проводом архиепископа одеського, Платона, відчитано грамоти від обох урядів. Грамоту від галицького уряду прочитав посол д-р Льонгин Цегельський, а від уряду київського член Директорії проф. Швець. Читав він дужим голосом, але ще дужчим повторив її з тихже самих степениць „обеліску Директорії" один з лекторів, що читали по углах майдану, молодий, кремезний діякон церкви на Соломінці, перед... місті Київа.

Зі святом вяжеться один веселий припадок, про який хочу розповісти. Як відомо, голова Директорії, Винниченко, є і щирим Українцем і разом з тим „непорочним" атеїстом, міжтим, як програма свята з участю церкви запутала його в скрутне становище. Програма заставляла його брати участь в церемонії „з попами", вислухувати молебні з шапкою в руках, та ще й цілувати хреста, чи святу книгу. Одначе на це не дозволяв йому його прямолінійний атеїзм. Алеж свято було йому дороге і на ньому доконче повинен бути. Припертий так до муру, напав на автора „чортівської" програми, професора Огієнка, як міг він щось такого видумати. Та програма була вже принята і затверджена Радою міністрів. Тоді Винниченко взяв її на раду Директорії. Колиж і Директорія ту програму затвердила, тоді Винниченко знайшов ще вихід. Він і на святі був і своїх переконань не викривав, бо при цілуванні евангелія усунувся на бік.

Для Українців західних земель спомин 22. січня є і буде найсолодшою мрією і надією кращої долі, буде криницею моральної сили на тернистому шляху до мети. І хоч як важкий цей шлях, хоч вимагатиме ще не одних жертв, народ його не покине ніколи; він не перестане змагати по шляху, який веде до права нації і права людини.

Д-р О. Пеленський.

(„Діло").

О. Олесь.

КОЛИБ МИ ПЛАКАТИ МОГЛИ.

Колиб ми плакати могли,
Якіб річки з очей незрячих,
Якіб річки із сліз гарячих
По Україні потекли!
Колиб ми плакати могли...

Колиб ми вірити могли,
Якіб ми витерпіли муки,
Якіб вагу взяли на руки,
Якіб хрести ми понесли!
Колиб ми вірити могли...

Колиб ми гніватись могли,
Якіб пожежі засвітили,
Якіб кайдани ми розбили,
Якогоб ката розпяли!
Колиб ми гніватись могли...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

О. КУЗІВ З БОФАЛО В ПОЛЬСЬКОГО РЕДАКТОРА.

Польський часопис "Dziennik dla Wshystkich", з Бофало, Н. Й., відомий зі свого ворожого становища до Українців, подає в числі з 14 січня 1931 р. таке:

UKRAINCY I ROSYANIE OBCHODZĄ NOWY ROK.

Mają Oni Kalendarz Juliański. Zakończenie Roku Obchodzili Nabożeństwem.

Dziś, w dniu 14-go stycznia, przypada Nowy Rok dla Ukraińców i Rosjan, którzy postępują podług starego Juliańskiego kalendarza.

Bawił w redakcji Dziennika dla Wszystkich Michał Kuziw, rektor grecko-katolickiego Ukraińskiego kościoła p. w. Św. Mikołaja, który w wywiadzie powiedział nam, że święta Nowego Roku obchodzone są przez Ukraińców i Rosjan wyznania grecko-katolickiego bardzo pięknie i uroczyście.

Oprócz kościoła Św. Mikołaja w Buffalo jest drugi kościół, Św. Jana Chrzciciela, przy ulicy Germain na Black Rock, który też ma obrządek grecko-katolicki. Także są kościoły grecko-katolickie w Lackawanna, Lancaster i Niagara Falls. Kościoły grecko-katolickie uznają władzę papieża.

We wszystkich tych kościołach odprawione zostały dzisiaj uroczyste nabożeństwa z okazji rozpoczęcia Nowego Roku. Wczoraj zaś na zakończenie starego roku odprawione zostały nabożeństwa nieszporne.

W przyszłą niedzielę i poniedziałek według obrządku ich, będzie święto obchodzone t. zw. „Jordan," czyli nastąpi święcenie wody. Po tym święcie udadzą się ich księża po domach, które będą błogosławić, tak jak to czynią polscy księża proboszczowie, robiąc kolendę. Jest to prawie niemal ten sam zwyczaj, co jest wśród Polaków.

Rektor kościoła grecko-katolickiego Św. Mikołaja dodał również, że podanem było w ubiegłym tygodniu, że Polacy są wyznania grecko-katolickiego. Jest to mylnie z prawdą, gdyż Polacy są członkami kościoła Rzymsko-Katolickiego. Podczas gdy Ukraińcy i Rosjanie są członkami kościołów grecko-katolickich i także grecko-orthodockich czyli prawosławnych.

Prawosławni w Buffalo mają nie kościół, ale cerkiew, która jest p. w. Św. Ap. Piotra i Pawła przy ulicy Benzinger. Prawosławni mają zupełnie inny obrządek.

Rektor kościoła Św. Mikołaja powiedział nam, że pismo Dziennik dla Wszystkich jest bardzo popularne wśród jego parafjan i prawie wszyscy Ukraińcy są czytelnikami naszego pisma.

ШКОЛАМ КОЛО ДАВФІНУ БРАКУЄ ГРОШЕЙ.

Трости 27 шкіл з околиці Давфіну, Ман., відбули недавно нараду, щоби знайти розвязку загадки, що їм робити супроти прикрого факту, що в їх касах нема грошей і нема виглядів на те, щоби в скорім часі були. Збори скінчилися ухваленням резолюції, щоби запропонувати учителям прийняти знижку платні.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРІДЖПОРТ, ПА.

Організуймо клюби української молоді.

В нашій місцевости є вже доволі велике число тут родженої української молоді. І вже від довгого часу застановлялися ми над тим, як би то згуртувати ту молодь і показати старшому поколінню, що ми молоді маємо рівнож ідею, та хочемо бути корисними для свого народа і своєї культури, шануючи заповіт нашого Шевченка, котрий нас учив чужого навчитись і свого не цуратись.

Дня 29 листопада зійшлися ми до дому громадянина Мінги і там вибрали комітет, до якого ввійшли: Марія Мінго предсідателька, Йосиф Шигал заступник, Марія Сарабун секретарка і Осип Вівчарик касієр. Ми рішили оснувати Клюб Молоди, який поставив собі за ціль притягнути до клюбу всю нашу молодь. Клюб буде старатися поширювати між своїми членами просвіту в українській і англійській мовах, а рівнож буде мати департамент, який буде займатися спортовими справами. В Клюбі учитимуть української мови, українських пісень і танків. Клюб матиме англійську й українську бібліотеку та даватиме концерти і вистави. Ми певні, що старше покоління радо попре ті наші молодечі змагання.

Марія Сарабун,
Secretary of Ukrainian Junior Club,
124 Third St., Bridgeport, Pa.

БОФАЛО, Н. Й.

Довкола нашого протесту.

Дня 23. листопада відбулося заходом місцевих товариств і церков велике протестаційне віче в Елмвуд Мюзік Гол, на якім піднесено протест проти польських звірств. В тім вічу взяла рівнож участь і новозаснована православна церква й зложила свою жертву.

Та в дописі в „Свободі" з 12. січня якийсь „Бофалець" представляє справу того протесту невірно. Виходило би, що властивий протест щойно вийшов від української щойно заснованої православної громади. А воно так не було:

На мою думку може кождий належати до якої хоче церкви. І може кождий належати до якого хоче товариства й до якої хоче політичної партії. Але поза тим усім, треба бути кождому з нас толерантним супроти людей інших переконань, треба себе взаїмно шанувати і одні других розумно й чесно критикувати.

А в нас звичайно така критика: коли я щось роблю, то воно добре, а коли мене при тій роботі нема, то воно вже зле. І хотяй би якусь працю повело 50 товариств, а там бракувало „критика", то він зараз напише, що не було ніякої праці й ніяких товариств.

Таких „критиків" пізнати навіть тепер підчас протипольської акції. Вони ставлять своє „я" ще й тепер вище загальної справи. Таке є і з п. „Бофальцем".

„Бофалець" міг був вихвалити Листопадове Свято з дня 7 грудня, яке відбулося заходом Укр. Прав. парохії. Ніхто не міг би мати нічого проти цього. І міг приписати велике значіння протестови з того свята, але чому при тій нагоді треба було йому обезцінювати попередний протест громади, цього вже годі зрозуміти. Прецінь у вічу з 23. листопада взяло участь 27 товариств разом з православною парохією. Не було то віче „оборонців", „католиків" чи „православних", а загальне українське віче, в якім дуже активну ролю відіграли 3 відділи У. Н. Союза. Це нарід не обходить, коли католицькі отці робили православним перешкоди, чи не хотіли фотографуватися разом з православним священиком, коли американський репортер здіймав фотографію. Коли священики задля конкуренції глядять на себе кривим оком, то їх ворожнеча не є ніякою громадською справою.

Наша справа це протестаційне віче. А коли священики в такім вічу бачать ще й католицизм чи православіє, то загал тому не винуватий. Загал прийшов, запротестував і зложив жертви, та заманіфестував свій патріотизм обєднанням, слізми і жертвами. А коли хто не бачить між жертводавцями імен наших отців духовних, то й тут загал не винуватий. Безробітні давали, а ті з „пейдою" якось не поспішилися зложити жертву.

Ніяких сварок на вічу не було. Ніхто на нікого не нападав. І правда є та, яку подали американські газети, а не польські шмати.

Тому Українцеви слід писати правду, а не брехню, бо нею далеко не зайдеш. Певно, що про нашу громаду можна богато дечого написати, але треба писати правду, а тоді буде з того хосен.

В Бофало є коло 6,000 Українців і тут можна би богато добра зробити, якби було кому взятися до роботи. От тепер проголошено трімісячну кампанію за дітьми до У. Н. Союза, але для цеї справи нічого не зроблено. І було би добре, щоби запросити до нас предсідателя У. Н. Союза, Мурашка, бо він живе недалеко й міг би дещо зробити і для У. Н. Союза й для загальної справи.

Такі провідники як о. Кузів, місцевий греко-католицький священик, громади не піднесуть. Бо якогож духа може викресати в громаді священик, котрий проливає сльози на протипольськім вічу, а потім іде до польської газети й заявляє і про те, що його парохіяни є читачами польської газети, себто тої, яка ставиться ворожо до наших визвольних змагань? А польська газета це друкує і ще тим величається. Та нам, Українцям, з Бофало, нема чого тим величатися, а тільки хіба похитати головами.

Розалія Сорока
з 127. від. У. Н. Союза.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

VI.

Кров в жилах застигає. Пригадуються татарські часи, коли бачиться, які страшні нелюдські середновічні тортури переживає українське населення Галичини в цю хвилю. В тім самім дні, коли польська агенція телеграфічна голосить для заграниці, що пацифікація закінчена, поліція й військо стягнене, то в дійсности діється по селах і місточках щось противного й то так страшного, що словами не дається описати. По українських селах переходять військові відділи, (Поляки кажуть, що то „цвічення"), катують людий аж до смерти, а до утікаючих стріляють; на села накладають контрибуції. В селах зводять свідомійших громадян на возах під багнетами до одної або двох стодій і то так молодих як і сивих старців, не дивляться чи він хорий, а як кому вдасться сховати або втекти, то забирають на то місце стареньку маму, або жінку й бють, катують цілу ніч. Руки й ноги звизують, на голову сідає один жовнір, запихає шапку в рот, щоби не чути крику, чоловіка кладуть в стодолі на голий тік в той спосіб, що голова й ноги спадають нижче, під живіт кладуть поліна, а на то кладуть чоловіка. Бє нараз двох або чотирох жовнірів шкіряними нагайками на кінци з оловом або гумовими палицями і то так: двох жовнірів бє впоперек, а один вподовж і сміється, що молотять. Вгорі на снопах сидить офіцир, котрий присуджує скільки хто має дістати. Найменший рахунок то 100 буків нараз. Коли чоловік зімліє під ударами, тоді бухнуть путню води і бють дальше. Тіло представляє найчорнішу масу; чорну скорупу, порізану на кавалки й помішану з кровю. По битті кождий мусить подякувати за биття й поцілувати жовнірів у руки.

Люди вмирають від побоїв. Також людий привязують до самоходів або коням до хвостів і тягнуть так милями. Збіже висипують на гній, а люди голодують, бо податки деруть, а екзекутори забирають кожухи й чоботи. В бобрецькім повіті переводить екзекуції 14 полк уланів зі Львова.

10. жовтня прийшов карний відділ до Серник і Ланів у друге. Забрали 200 кг. масла. На другий день ті села доставили 14-ма фірами 28 хорих до шпиталю. Коли вози заїхали перед староство й люди скаржилися, то відіслано їх з кпинами „то ваша політика". 12. жовтня прийшли військові відділи до Підгородищ, Коцурова, Гринева і Селиск і так збили людей, що двох: Гринько Огоновський, голова Просвіти й Винярський боряться з смертю. В кождім селі 15—20 людей лежить і не рушиться.

По селах страх. Як почують, що військо йде, то всі мущини втікають у ліс чи до другого села. Так було, як дождало військо до Селиск. Люди, що працювали в полі, покидали все й утікали, військо на конях за ними в погоню й давай стріляти. Капраль 14 полку уланів застрілив Дмитра Підгірного зі Селиск, жонатого, котрий лишив жінку й дрібні діти.

Польські газети пишуть, що то був пошукований саботажист. Дивно лиш, по чім і як пізнав його здалека й чому стріляв, коли будучи на кони, міг його зловити, а ще до того в Селисках нема двора й не горіло нічого. 13. жовтня були ті кати в Підяркові в Городиславичах і у Звенигороді вже пораз другий. В обах селах обставили село кордоном, хто втікав, то стріляли. Людей, котрих мали списаних на картці, котру виписують місцеві польські учителі, звели до трох стоділ і били до крови.

На села наложили кару в висоті 200 кірців вівса, 15 фір конюшини, дві свині по 200 кг. і 500 оскубаних, зарізаних курей.

В Звенигороді підмінували і висадили у воздух читальню, а за то поарештували членів, що ніби це вони зробили. В Гриневі, Селисках, Підяркові нема дворів і не було огню. В Городиславичах і Звенигороді є двори, але огню не було. Як відходять зі села, примушують війта під буком виставити посвідку з печаткою, що все було в порядку, а люди добровільно давали; жадної шкоди не було й з людьми добре обійшлися. Як відходили, то казали, щоби громада відписала в старостві читальню, луг, склеп кооперативи і щоби голосували на тих, що староста скаже, бо як ні, то прийдуть ще гірше мити.

ЗУПА УКРАЇНСЬКОГО КОЛІРУ...

Львівська „Хвиля" з 20. грудня повідомляє: „Один з послів, берестейських вязнів, повідомив (у звязку з соймовою інтерпеляцією), який харч діставали вязні від 9. вересня до 9. листопада. Кожен діставав денно чвертку військового хліба (себто пів військової порції). Рано давали напар із зілля без цукру, в 12. год. вполудне водянисту жовто-синю зупу з барабольми, капустою, морквою або бураками. Рідко діставали 1—2 ложки каші, а раз у тиждень мятих бараболь або напів сирих бураків. У неділю 50 гр. вивареного мяса. В 6. год. вечором те саме, що в 12. год., та без бараболь або інших додатків. Після 9. листопада дістали жовнірську порцію категорії „Н", т. зв. сичучу. Вона спричинювала біль шлунка. Лікарі заявилися були проти такого харчу, та безуспішно.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НАНТІКОК, ПА.

Збірка на Рідний Край.

Збірка, яка була зібрана на вічу 7-го грудня 1930, складається з таких жертв:

Тов. Укр. Робітниць, від. 91 У. Р. С., Тов. ім. М. Січинського, від. 120 У. Р. С., Бр. св. О. Николая, від. 33 У. Н. П., Бр. св. О. Николая, від. 49 З. Б., Олекса Дацко і Тома Сивик по $10; Тов. Вільна Укр., від. 319 У. Н. С., И. Сивик, А. Сьома, Ю. Бабак, В. Дзера, К. Бойко, М. Петляк, В. Парцель, М. Шира, Т. Бабак, Л. Білий, І. Велгош, о. П. Грушецький і М. Олійник по $5; М. Савчук і С. Тузик по $4; Я. Савчук $3; М. Вовк, П. Пшек, Т. Целень, М. Лизогуб, Г. Москаль, М. Дзінжеровський, Текля Гайдук, І. Плекан, Г. Тріщук, Н. Батік, І. Гайдук, В. Коблянський і В. Микитин по $2; В. Крайківський, Л. Велгош, В. Магелевич, С. Гаврищко, Марія Велгош (Луки), Марія Велгош (Петра), Ю. Крук, І. Цимбалістий, Розалія Пшек, М. Грещук, М. Вдовичук, О. Вдовичук, п. Оловіцький, М. Кацерук, М. Рой, Г. Галушканич, Мис Чех, О. Фріщко, Ю. Велгош, М. Намісняк, М. Намісняк мол., М. Прислопський, Марія Проняк, С. Мирон, Юлія Франко, Марія Целень, І. Турнак, Марія Москаль, Кароліна Мирон, Анна Плекан, П. Сарновський, Катерина Сарновська, П. Головей, Олена Сидор, Кароліна Лизогуб, О. Горгула, М. Симчишин, Г. Гетьман, А. Боганюк, С. Олинчак, І. Бойко, Г. Герман, Анна Цалинська, М. Коцюк, Анна Рой, Стефанія Рой, І. Бабій, Олена Цимбаліста, В. Гук, М. Пазиняк, К. Вітушинський, Г. Гурись, В. Гелемей, Паранька Маціборська, Г. Шанц, Т. Мецкий, Н. Н., І. Малишак, Анна Вовк, В. Стефунко, П. Цаладай, Домініка Савчук і А. Велгош по $1; Еленор Крайківська 50 ц. Разом $230.50. Дрібні датки $19.13. На УВО $28.44. Разом зібрано на вічу $278.07.

Збірка на УВО на забаві в д. Андрія Сьоми. Жертвували слідуючі:

А. Сьома, М. Петляк, В. Магалевич і В. Гелемей по $2; о. П. Грушецький, Т. Бабак, І. Калина, Я. Савчук, В. Микитин, М. Савчук, С. Мирон, П. Маціборський, М. Пелехач, Олена Намісняк, П. Сарновський, П. Біловус, Н. Верещинський, М. Симчишин, М. Вовк і П. Пшек по $1; Катерина Мирон і Н. Н. по 50 ц. Разом $25.

Збірка на вічу $278.07; з панахиди 16-го листопада на УВО $56.00; на забаві в гром. Андрія Сьоми $25.00. Разом зібрано $359.07. По оплаченню розходів остaлося $314.00.

Цю суму вислано через Обєднання на слідуючі цілі: на потерпівших від ляцького терору $204.56, на УВО $109.44.

Мик. Вовк, Ів. Велгош,
секретарі.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Народний Дім в Мислові, пов. Скалат.

Жертвували:

О. Кінаш $50; по $25: Г. Гурин і Й. Дацко; по $10: П. Білик, Г. Кінаш, Й. Пелех, М. Вовк, М. Перець, Д. Яворський, І. Ляшік, М. Любянецька; М. Оконь $6; О. Біда $5; по $2.50: Н. Кавецький, В. Кучмак; по $2: А. Мелещук, М. Колосівська, А. Павлівна, М. Кривий, А. Мелещук, Й. Кавецький, А. Босак, В. Семянишин, І. Скалацький, Я. Дацко, В. Червінський; по $1: Ф. Гелик, Ф. Олещук, С. Малинович, Ф. Лишка, К. Лишка, М. Демянчук, М. Крупчин, С. Мазур, Й. Олещук, Ч. Глево; по 50 ц.: Й. Коза, М. Вільк.

ЗА КОМІТЕТ:
Олекса Кінаш, голова.
Григорій Гурин, скарбник.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На Народний Дім в Лежанівці.

На будову Українського Народного Дому в селі Лежанівці, пов. Скалат, Галичина, жертвували:

З Филаделфії, Па.: Микола Бурак $10; Катерина Хорнова і Марія Намака по $5; Гр. Голінський, Е. Затонський, Марія Граб, М. Пращиляк, Т. Мізерний, М. Сабан і В. Павлівський по $1. Разом $27.00.

З Мезвіл, Р. Ай. Ю. Бурак і Варвара Горка по $5; М. Кармазин, Катерина Гончар, П. Казан і П. Вищенька по $2; П. Гречух $1. Разом $19.00.

З Вунсакет, Р. Ай. Вас. Бурак $10; В. Чарний, Л. Гончарик і Марина Періжок по $5; Текля Мороз і С. Рогожан по $2; В. Бурак з підприємства $7.50. Разом $36.50.

Разом всіх грошей було $82.50. Вислано $80.00, а оплата виносила $2.15. Остає в В. Бурака 35 цнт.

Василь Бурак,
P. O. Box 665, Woonsocket, R. I.

—o—

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Жертви на інвалідів.

Слідуючі члени Українського Поступового Клюбу, від. 70 УНС., зложили жертви:

Григорій Когут $5; Ю. Сидор $3; М. Сидор, Є. Гладкий, К. Кирчів, М. Атаманюк, П. Бабяк і С. Самоїл по $2; П. Маціловський, І. Слука, Т. Павлина, І. Гелета, І. Щур, І. Корецький, П. Дубовецький, Д. Мадай, М. Самоїл, С. Шемчук, Г. Марущак, Ст. Гнира, П. Дмитриха, В. Кушнір, І. Гаврилюк, І. Смеречанський, І. Сецьковський, Т. Бігуняк, С. Мишков, І. Долошицький, В. Камінський, М. Келичава, П. Пацала, Д. Олесько й Іван Осціславський по $1. Разом $45.00.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

Іван Гелета, секр.

—o—

МЕДІСОН, ІЛЛ.

З іменин на визвольну боротьбу.

На іменинах Михайла Добромільського не забули присутні гості про Рідний Край, котрий в теперішній добі потребує великої помочі. На заклик Івана Онуфрея свідомі сини Української Православної Церкви в Ст. Луїс, Мо., зложили свої жертви на Укр. Військову Організацію:

М. Кульчицький $5; о. В. Дяків, М. Добромільський, І. Онуфрей, І. Добромільський, П. Лесів, С. Левицький, Т. Лесів, О. Пасічник, М. Кондрат, М. Красний, А. Демко і Й. Вікрикач по $1. Разом $17.00.

Гроші вислано через Обєднання.

М. Кондрат.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Жертви на боеву акцію.

Савт Шикаго. На хрестинах у п. Стефана Чури гості не забули на поклик своїх братів з Рідного Краю. П. Андрій Махник (з Пульман) пригадав зібраним про нашу рідну Галичину й попросив п. Якова Павчака, щоби він дещо сказав про Рідний Край, з котрого щойно приїхав. По промові п. Я. Павчака і на його поклик гості зложили жертву на боєвий фонд, як слідує: Я. Павчак $5; по $2: А. Махник, Стефан Чура, П. Корнафил; по $1: П. Хвастяк, Т. Чура, К. Корнафил, Й. Кравчишин, І. Корнафил, Марія Павчак, Хрестина Корнафил, Текля Махник, Г. Кайзер, Ф. Качак, Анастазія Корнафил 25 ц.

Збіркою занялися А. Махник і Я. Павчак.

Разом всіх грошей зібрано $23.25, котрі вислано через Обєднання до Рідного Краю.

Андрій Махник,
Яків Павчак.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

На „Сурму".

Громадянин В. Г. переслав через Обєднання 7 долярів, які він зібрав при продажі „Сурми". Гроші призначені на УВО.

—o—

ДЖАНЕТ, ПА.

На інвалідів і визвольну акцію.

Місцева українська парохія влаштувала листопадове свято. Чистий дохід з нього в сумі 43 доляри переслано до краю через Обєднання. Гроші ці розпреділено так: 25 дол. 50 цнт. на інвалідів, а 17 дол. 50 цнт. на Боєву акцію.

Микола Опара, предсідатель; **Лука Новик,** касієр; **Іван Малаховський,** секретар.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

На пресовий фонд газети „Час".

Громадянин Василь Шимчук переслав 10 долярів жертви на пресовий фонд газети „Час", котра виходить на Буковині в Чернівцях. Гроші післано через Обєднання.

—o—

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Жертва на визвольну акцію.

Братство св. Йосафата, 217 відділ УНС, асигнувало зі своєї каси 25 долярів допомоги на визвольну боротьбу. Гроші вислано до краю через Обєднання.

А. Іванів, секретар.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

На видання брошури про ляцькі звірства.

Громадянин Іван Тарнавський передав до Обєднання 100 долярів від Комітету Злучених Товариств міста Нюарку. Гроші призначені на видання інформаційної брошури в англійській мові про ляцькі звірства в Галичині.

—o—

АЛЕНТАВН, ПА.

Жертви на потерпівших.

Братство св. Архистратига Михаїла, від. 147 УНС, асигнувало з власної каси 25 долярів на потерпівших в Рідному Краю від ляцьких звірств. Гроші вислано на призначену ціль через Обєднання.

Михайло Гуцалюк, секретар.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

З розпродажі „Сурми".

Громадянин І. Лобур переслав через Обєднання на фонд „Сурми" 17 долярів. Гроші ці складаються з одержаних за продаж Сурми та з дрібних пожертв ріжних осіб.

КАРНЕГІ, ПА.

На пекучі потреби.

Всч. о. д-р Й. Жук переслав через Обєднання 125 долярів. З тих грошей 100 долярів призначено на УВО, а 25 долярів на фонд медичної допомоги при Союзі Українок.

ВІДОЗВА

до односельчан села Отиневич, повіт Бібрка, Галичина.

Виділ читальні „Просвіта" в Отиневичах просить Братів за океаном допомогти сплатити довг в сумі $150, затягнений на закупно інструментів дутої оркестри.

Інструменти закуплено в 1930 р. за суму 3,300 золотих. З того виплачено вже 2,000 золотих, а остає ще довгу 1,300 золотих, яких нема звідки сплатити, бо в краю кріза, а до того польська пацифікація відбилася і на нашім селі. Імена жертводавців будуть поміщені на пропамятній таблиці, котра висить на стіні, за склом, у виді образа.

Данило Мода, голова, **Стефанія Кравичева,** містоголова; **А. Булей, І. Бардак, Й. Голяк, М. Коптюх, С. Кравець.**

Дорогі Родимці!

Підписаний Тимчасовий Комітет вірить, що отся просьба з краю знайде щирий відгомін. На похороні покійного Ілярія Головчака ми вже зібрали $17. І далі будемо збирати, але просимо краянів з Пітсбурга, Бостону й инших місцевостей допомогти тій добрій справі. Рівнож подайте свої адреси на руки:

John Koptuch,
114 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Як матимемо адреси, то скличемо загальні збори односельчан.

За Тимчасовий Комітет:
Г. Бардак, І. Коптюх, Т. Стегніцький, М. Стегніцький.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(45)

На другий день раненько жителів хатини розбудив гук вистрілу гармати. Клейтон вискочив з хати й побачив, що в заливі стояли два кораблі. Один з них се був „Аров", другий малий французький кружляк. Він скоро побіг запалити купу хворосту, який він приготовив був заздалегідь.

Заким бухнув огонь, Клейтон побачив на своє счудовання, що кружляк відпливає. Знявши зі себе сорочку, він вимахував нею над головою. Тепер дим з огнища піднявся високо та звернув на себе увагу сторожа, що стояв на чатах на кораблі. Кружляк звільнив біг та повернувся назад до берега. Спущено лодку.

Як лодка прибула до берега, з неї вискочив молодий офіцир. Клейтон розповів йому скоро свої пригоди та закінчив, що Джейн уведено. На те поручник Д'Арнот розповів про піймання корабля „Аров"; як „Аров" блукався по морю довгий час, без води й поживи, поки не загинули всі збунтовані моряки, кромі двох.

Як Француз переліз через поруча корабля на його поклад, перед його очима розлягся страшний вид. На покладі корабля, киданого филями, качалися трупи. Два тіла були надіджені. Голод видно перемінив збунтованих моряків у диких звірів. Одинокий моряк, що остався при життю, оповів про свої події французькому командантови.

Кружляк потім найшов малий табор. Як всі вже оповіли свої пригоди, лодка кружляка вернулася з припасами й оружем. З двацятьма моряками вони рушили на пошукування вкраденої дівчини в непрохoдимім пралісі.